

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Josep Marí a LletreA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletre.uoc.edu/ca/autor/josep-mari> >

Josep Marí

N'han dit...

Com neix el poeta? Com va fent servir per als seus fins imperceptibles una llengua que té molts altres usos? Això ja no ho podem observar, només podem seguir el procés

en les seves manifestacions escrites. Donar força, agudeses, calor i vibració a la llengua culta -en la poesia de Josep Marí amb algun meditat, escaient i expressiu eivissenquisme- és una vella i singular tasca interior. El poeta no l'acaba mai: "Nasquérem per morir amb mil mots a la boca". Hi ha moltes altres activitats en l'autor d'aquest vers: culturals, cíviques, professionals, la pintura. I els ocis, tan sovint fecunds en l'artista. Però sempre, aflorant ara i adés, corre la poesia.

Sí. Com neix el poeta? De quina manera es va formant, de primer ocultament, després com més va més a la llum, de l'adolescència ençà, gairebé des de la infantesa? On aprèn el poeta a manejar les paraules, a moure's sàviament pels mars de l'idioma, d'acord amb els obscurs sotracs o les sorprenents volades? Josep Marí arriba a escriure amb tanta llibertat com exactitud. És en poesia molt eivissenc i al mateix temps s'alça de l'illa per àmbits innominats. És en alt grau personal -també dins aquella altra illa de l'home solitari-, sense deixar de mantenir-se exterior i col·lectiu. El veiem seriós, però no abandona gaire temps un estat de recreació, d'ironia, de gràcia. Pot veure les coses objectivament, i no cedir gens d'unes fermes conviccions.

Marià Villangómez, pròleg a *La veu dispersa* (1982)

L'expressió poètica de Josep Marí és cenyida i harmoniosa, tant a nivell lingüístic -un bell, puríssim i elegant català, brufat adesiara d'algun oportú eivissenquisme- com a nivell mètric. En aquest darrer aspecte, la seva gamma de registres és prou extensa, des de l'estructura closa del sonet fins a l'agilitat de la cançó, passant per formes més lliures, però -com adverteix **Villangómez**- mai esfilegassades o deixatades. El poeta, efectivament, no es complau en la recerca ni en l'experimentació formal, sinó que més aviat es lliura a aprofundir en les possibilitats de les formes tradicionals. En aquest sentit diu Villangómez que la poesia de Josep Marí se situa en una línia clàssica.

Però no sols en aquest sentit. Fidel a la suggestió de la gloriosa cultura mediterrània, Josep Marí obre la seva poesia a una tradició secular d'humanisme: l'home com a mesura de totes les coses, l'arrelament en una petita pàtria, el somriure inacabable del mar, la contemplació del paisatge propi com a punt de partida d'una meditació envers la coneixença absoluta, i el temps que passa irrecobrable, i la vida, i la mort, i adesiara, també, el somriure subtil de la ironia. L'home, doncs, i la seva terra.

Josep Maria Llompart, de la presentació de *La veu dispersa* (1982)

D'ençà que un oblidat poeta del segle XVIII va ajuntar dos quartets i dos tercets -de tan inspirada manera que, en paraules de Borges, se li va revelar un arquetipus-, el sonet es va construir en una forma poètica que ha exhibit gran capacitat de supervivència. Allò que va començar essent un

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Josep Marí a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/josep-mari> >

elegant tipus d'epigrama -tan apte per declarar un amor com per denigrar un enemic- ha demostrat la seva eficàcia en tots els avatars de la modernitat i ha superat, sa i estalvi, tots els tràngols de les avantguardes. És l'únic llegat formal de la tradició que encara, en els nostres temps d'anarquia retòrica, no ens apareix com a anacrònic.

Des de la temàtica religiosa de peces de *Sol, i de dol* de [Foix](#), fins al verbalisme inintel·ligible d'alguns textos de [Brossa](#), per posar dos exemples extrems, es pot dir que el sonet ha gaudit de bona salut, i donada la seva versatilitat per adaptar-se a nous registres, en podria continuar gaudint si els poetes més hàbils en mantinguessin el cultiu.

Per això és una excel·lent notícia l'aparició d'un llibre amb vuitanta-quatre sonets d'impecable factura. I encara que no sembli un elogi, una de les virtuts de Josep Marí és que no aspira a l'originalitat gratuïta ni ambiciona formular sentències espaterrants. No ens vol enredar com un fals profeta ni vol que li retem culte de geni. *Respira el món* desplega honestament un ventall d'interessos -reflexions sobre el fet poètic, homentages a persones estimades, records de paisatges, escenes de la vida quotidiana que voregen el costumisme sense caure-hi-, i cada sonet és la plasmació d'un pensament o la reconstrucció d'un instant de vida, fetes amb el mínim d'ornament i el màxim de precisió. Marí és hàbil per no caure en la paròdia, ni foixeja ni carnereja, ni inventa una llengua artificiosa: la veu dels seus sonets és la seva, és autèntica i és d'avui. Què més voleu d'un poeta?

Manuel Castaño, *El Periódico* (24/12/99)

La plasmació del present que fuig

Isidor Marí

És possible que la literatura, com totes les formes d'art, no sigui més que un intent de capturar el temps, d'evitar que se'ns escapi la vida, amb tota la significació i amb tota la satisfacció que hi arribam a trobar.

Si això és així -i almenys en part jo diria que sí-, els escriptors adopten posicions molt diverses davant del tros de temps, del tros de vida, que volen salvar per a ells mateixos i per a tothom. Per dir-ne algunes només, a tall d'exemple, fixem-nos que poden evocar fets del passat, reals o imaginaris, igual com poden inventar un futur ple d'amenaques o promeses. O poden condensar en forma de poema un moment d'especial intensitat.

En el cas de *Mentre passen els núvols*, jo crec que en Josep Marí ha encertat en una de les coses literàriament més difícils que hi ha: ha estat capaç de plasmar en el seu dietari el fluir del present, ha sabut captar en la seua prosa el pas mateix del temps, aquest instant de consciència continuada que és en definitiva la nostra percepció més íntima i més exacta de la vida.

Moltes vegades els lectors buscam en la literatura realitats excepcionals, experiències que ens trasbalsin i ens transportin enllà del món en què vivim, i no diré que a voltes no sigui ben interessant viatjar per altres vides llunyanes i formidables. Però seria tremendament empobridor que només fóssim sensibles a aquestes sacsejades fortes i acabàssim per fer-nos incapaços de percebre la immensa càrrega de bellesa que tenim al nostre abast més immediat, en els llocs de cada dia, amb la gent que coneixem, en cada instant que passa.

Si alguna cosa hem d'agrair a la nova cultura de la postmodernitat -amb la qual en general em costa

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Josep Marí a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/josep-mari> >

de reconciliar-me- és que hagi contribuït a la dignificació del present, amb tota la seua modèstia i amb tota la seua grandesa i profunditat. Ens ho recordava, per exemple. Josep Ramoneda, a la seua *Apologia del present*, quan propugnava per als escriptors d'avui la tasca de descobrir el present, de reinventar-lo o recuperar-lo, com una realitat almenys tan rica com qualsevol món de ficció.

Mentre passen els núvols demostra que això és cert i literàriament viable, i s'inscriu així a la vegada en els corrents estètics més actuals d'aquest final de mil·lenni i en una poderosa i antiga tradició de la literatura catalana que passa pels nostres *Llibres d'entreviniments*, pel Baró de Maldà, o per dietaris que el mateix Josep Marí esmenta en el seu llibre: el *Quadern gris* de Josep Pla, *El vel de Maia* de Marià Manent o el *Quadern venecià* d'Alex Susanna.

El llibre anterior de Josep Marí -*Els deixants de la llum*- ja era també, en bona part, un dietari. Però en aquell cas se'ns hi mostrava un present destriat, més selectiu: la intenció de reflectir-hi uns llocs, uns espais, predominava sobre la vívida fluència del present. A més, l'autor s'hi feia fonedís, no s'hi deixava aparèixer com a tema de la seua narració.

En canvi, *Mentre passen els núvols* és un reflex molt més autèntic de la nostra vivència del temps -i no vull desmerèixer amb això, en absolut, el llibre precedent-. L'autor no sols observa fora d'ell la resta de la realitat, sinó que ens parla de la seua pròpia vida, s'inclou en la realitat narrada, com una part més del present que vol plasmar. Amb una sinceritat que no ens amaga ni tan sols els seus errors -com un accident de trànsit que provoca- ni les seues febleses -com una certa propensió primaveral a deprimir-se o l'esforç de voluntat que li comporta continuar el mateix dietari-.

Aquest punt de vista personalitzat és un dels grans valors del llibre. Perquè en Josep Marí -ja ho sabeu tots els que el coneixeu- és un observador especialment interessant i perspicax de la realitat. De la realitat en general i de la realitat d'Eivissa en concret. Els canvis de fesomia de la naturalesa, els detalls del caràcter i del comportament de la gent, els batecs i les angoixes de la nostra cultura... Poques coses s'escapen a la seua apreciació minuciosa i agudament crítica, i al mateix temps és un prosista excel·lent, capaç de descriure la seua original percepció amb un llenguatge nítidament natural -la difícilíssima espontaneïtat aparent d'un estil llargament elaborat.

Per això, com deia al començament, el llibre aconsegueix el seu objectiu de plasmar amb tota la seua matisada intensitat la bellesa successiva del present, la màgia de la quotidianitat que transcorre com els núvols que passen.

Com a la vida real, hi trobarem fets importants -objectivament, com la guerra del golf Pèrsic o la mort de Francesc de Borja Moll; i subjectivament, com la mort d'una criada especialment estimada per l'autor i la seua família-. Podrem reviuir-hi problemes que duen aquesta terra nostra per mal camí, com els desastres urbanístics malgrat la Llei d'Espais Naturals, com la dilapidació de la poca aigua dolça que encara té el nostre subsòl, com la desconsideració per la nostra llengua i la nostra identitat, o com l'escassa confiança en les forces polítiques dirigents. No hi manca tampoc una crònica de l'activitat cultural eivissenca: publicacions, presentacions, contactes amb amics artistes i escriptors...

Però hi aprendrem també a estimar la fonda senzillesa dels petits fets de cada dia: de la pluja i la calor, de les fonts que feia temps que no rajaven, dels ametllers que comencen a florir, de les receptes de cuina -com les faves ofegades que algun dia en Pep m'ha de deixar tastar-.

I coneixerem de la mateixa manera, amb riquesa de detalls, com s'ha escrit el dietari mateix, com una feina artesanal sense la més mínima pretensió de genialitat -i tot i això genial en la seua senzillesa

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Josep Marí a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/josep-mari> >

pulcritud-. Apreciarem la disciplina que l'autor s'havia imposat, per obligar-se davant del paper a descobrir l'interès de les coses immediates, en comptes d'esperar a tenir coses interessants a dir per agafar la ploma. I agraiem la generosa intervenció mecanogràfica de na Fina, que també contribueix a la casolana universalitat i a la quotidiana perennitat del resultat final.

Els que seguim la trajectòria literària d'en Josep Marí sabíem que en podíem esperar grans coses. Jo mateix vaig apostar sobre segur per la seua prosa futura fa deu anys, des de les pàgines del llibre La nostra pròpia veu. Aquesta obra extraordinària potser no és encara la millor que en Pep ens donarà, perquè sempre se'n guarda alguna d'amagada.

Però jo us convid -si encara no ho heu fet- a descobrir-hi la immensitat de les petites coses quotidianes, a comprovar-hi que no hi ha dies insignificants, sinó persones insensibles; que Salvat-Papasseit -nascut ara fa cent anys- tenia raó quan deia que *res no és mesquí/ perquè la cançó canta en cada bri de cosa*.

Mig amagada en una pàgina qualsevol del dietari, en Pep ens ha deixat una valoració de les creacions d'Andy Warhol, que es pot aplicar d'una manera que no crec del tot casual al mateix llibre que avui hem comentat. Amb aquestes paraules voldria tancar la meua intervenció, dient-vos que *Mentre passen els núvols*, com l'art de Warhol "em resulta mal d'explicar. Es d'una sensibilitat molt tènue i tal vegada molt profunda, d'una originalitat difícil i d'una insòlita valoració plàstica d'aquelles formes que, per quotidianes, sovint no valorem."

I. Marí, mots de presentació de *Mentre passen els núvols*, de Josep Marí

Dos poemes

Cançó marinera per a les meves mans

Les meves mans

un joc de mans

taronges ígnies amb tentacles.

Ofrenades al sol

empeses cap al sol

des de la duna i l'aigua.

Les meves mans

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Josep Marí a LletraA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/josep-mari> >

només dos pams

i l'espai ample.

L'espai immens

blau absolut

mar nerviüt

vaixell que salta.

Les meves mans

-no hi ha descans-

se'n van volant

amb les gavines.

Ales palmells

palmeres palmes

i tu cor meu

per les savines.

De *La veu dispersa* (1982)

Si un dia caic del llit

Perquè, si un dia caic del llit m'enduc

-més desperta la ment que no atres dies-,

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Josep Marí a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/josep-mari> >

a voltar moll, mercat, desertes vies,

el pas viu i la gana de retruc,

estranyats us quedeu veient com puc

trencar el costum, sortir-me de les guies.

M'aturo al peix. I si comprés llenties?

L'Ausònia mostra atrotinat el buc.

Esmorzo amb dos amics (l'ensaïmada

és seca), un d'ells tocat de musicòleg,

l'altre campa tothora pels Amunts.

No sé si em cundirà la matinada.

He d'enllestir una feina de filòleg,

però em fa mandra de tornar als apunts.

De *Respira el món* (2002)

Paraula de poeta. Col·lecció Poemes Essencials, núm. 4 (Palma, Govern de les Illes Balears, 2000)

Tast de textos

Text

 WEB: “Oda en blau de Formentera”

Un poema de l'autor al web *Viu la poesia*.

http://www.viulapoesia.com/pagina_2.php?itinerari=51&tipus=1&subtipus=2&idpoema=932

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Josep Marí a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/josep-mari> >

Biobibliografia

Bibliografia

 WEB: Què hi ha a la Biblioteca de Catalunya

http://cataleg.bnc.cat/search*cat/?searchtype=a&searcharg=Mar%C3%AD+Josep&sortdropdown=-&searchscope=13&searchscope2=13&SORT=D

 WEB: Què hi ha a les biblioteques universitàries catalanes (CCUC)

http://ccuc.cbuc.cat/search*cat/a?SEARCH=Mar%C3%AD+Josep+1948&sortdropdown=-&searchscope=23

 WEB: Què hi ha a les biblioteques públiques

<http://argus.biblioteques.gencat.cat/iii/encore/search/C|SMar%C3%AD+Josep|Orighresult|U1?lang=cat&suite=pearl>

 WEB: Articles sobre l'autor (Traces)

http://traces.uab.cat/search?ln=ca&p=Mar%C3%AD%2C+Josep&f=keyword&action_search=Cerca&c=Traces+%3A+base+de+dades+de+lengua+i+literatura+catalanes&sf=&so=d&rm=&rg=10&sc=1&of=hb

Comentaris sobre l'autor

Crítica

 WEB: L'autor al Corpus Literari Ciutat de Barcelona

Biografia, enllaços i comentaris sobre l'obra de Marí.

http://www.ducros.cat/corpus/index.php?command=show_news&news_id=1511

 WEB: "Oda en blau de Formentera"

Mag Poesia us ofereix aquest poema de Josep Marí.

<http://www.mallorcaweb.com/magpoesia/poemessolts2/mari.html>

Propostes didàctiques

Recursos

 WEB: Activitats per treballar "Oda en blau de Formentera"

Un poema amb propostes al web *Viu la poesia*.

http://www.viulapoesia.com/pagina_6.php?tipus=1&subtipus=2&itinerari=51&idpoema=932